

U skladu sa Planom interventnih mjera u slučajevima prekomjerne zagađenosti zraka u Kantonu Sarajevo koji je Vlada Kantona Sarajevo usvojila na 33.sjednici održanoj 02.11.2023.godine, Ministarstvo zdravstva Kantona Sarajevo daje

PREPORUKE ZA USLOVE RADA I ZAŠTITU ZAPOSLENIKA NA OTVORENOM U EPIZODAMA POVIŠENIH KONCENTRACIJA LEBDEĆIH ČESTICA

Onečišćenje zraka koje nastaju ljudskom djelatnošću sve ozbiljnije prijete ljudskom zdravlju. Lebdeće čestice (engl. Particulate Matter, PM) se, uz ozon u prizemnom sloju smatraju najštetnijim onečišćujućim tvarima za zdravlje čovjeka. Prašina, crni dim, vodena prašina, magla, te smog, bilo u tečnom ili čvrstom stanju, se svrstavaju u lebdeće čestice.

Prema svojoj veličini lebdeće čestice se dijele na:

- Fine lebdeće čestice promjera 2,5 mikrometra i manje, nastaju radom motornih vozila, termoelektrana, u procesu loženja drveta i uglja u individualnim ložištima, tokom šumskih požara, spaljivanjem poljoprivrednih površina, te svim procesima sagorijevanja.
- Grube lebdeće čestice promjera između 2,5 - 10 mikrometara, nastaju procesom drobljenja i mljevenja, kao i dizanjem prašine na cesti od strane motornih vozila.

Izlaganje ljudskog organizma lebdećim česticama i drugim onečišćujućim tvarima tokom najveće koncentracije, kao i dugotrajna izloženost, dovode do oštećenja disajnog sistema, jer čestice nesmetano prodiru u pluća sve do alveola, čime se narušava zdravlje i uzrokuju plućne i srčane bolesti. Dugotrajna izloženost finim lebdećim česticama može uzrokovati i arteriosklerozu, neželjene ishode trudnoće i hronične bolesti disajnih puteva.

Obične papirne, hirurške maske, šalovi i slično, ne mogu pružiti nikakvu zaštitu za fine lebdeće čestice. Maske sa oznakom EN 149 su namijenjene smanjenju izloženosti lebdećih čestica u zraku.

Prema sposobnosti zadržavanja lebdećih čestica, maske su klasificirane u tri klase:

- **FFP1** može zadržati 80% čestica nošenih zrakom
- **FFP2** može zadržati 94% čestica nošenih zrakom
- **FFP3** može zadržati 99% čestica nošenih zrakom

Zaštitnu masku nije potrebno koristiti tokom veoma kratkog boravka napolju, poput odlaska do prodavnice niti tokom boravka u zatvorenom prostoru.

Odredbama člana 20. Zakona o zaštiti na radu ("Službene novine Federacije BiH", broj: 79/20), Poslodavac je obavezan da prilikom organizovanja rada i radnog procesa osigura preventivne mjere radi zaštite života i zdravlja zaposlenih, kao i potrebna materijalna sredstva za njihovu primjenu.

Stoga preporučujemo da, za sve zaposlenike koji rade na otvorenom, u uslovima proglašenja epizoda pripravnosti, upozorenja i uzbune, poslodavci utvrde:

- Radna mjesta na kojima zaposlenik veći dio ili cjelokupni radni dan provodi na otvorenom, a bez čijeg rada nije moguće normalno funkcionisanje i život stanovnika Kantona Sarajevo, a i same firme.
- Ograničavanje odnosno skraćivanje radnog vremena zaposlenika na otvorenom, kako bi zaposlenici što manje vremena proveli u zagađenom zraku.

- Raspored radnog vremena i češću izmjenu zaposlenika na otvorenom.
- Produžavanje radnog vremena, odnosno mogućnost uvođenja dežura za zaposlenike čija radna mjesta nisu na otvorenom, kako bi se smanjilo kretanja većeg broja zaposlenika koji će biti izloženi onečišćujućim tvarima.
- Pomjeranje početka i kraja radnog vremena za sve zaposlenike, čime bi se smanjile gužve u javnom gradskom saobraćaju i duže zadržavanje na stajalištima na otvorenom, i smanjilo korištenja vlastitih automobila.
- Preventivne i programirane odmire, odnosno mogućnost davanja slobodnih dana za zaposlenike koji već boluju od hroničnih bolesti pluća ili srca, osobe koje imaju teškoće s disanjem i pri mirovanju ili lakšim naporima, kao i trudnice tokom drugog i trećeg trimestra trudnoće koje već mogu imati probleme s disanjem i smanjen kapacitet pluća, a čije prisustvo na radnom mjestu nije neophodno za funkcionisanje djelatnosti koja se pruža.
- Uvođenje on-line rada od kuće uposlenika gdje je to moguće.
- Osiguranje finansijskih sredstava za nabavku sredstava lične zaštite tj. specifičnih i adekvatnih maski koje bi trebali imati zaposlenici koji po prirodi posla borave vani u epizodama uzbune i upozorenja.

MINISTAR

Mr.med.sci.dr.Enis Hasanović s.r.